

Van de e-mail cirkel geplukt

De laatste tijd lijkt de e-mail Nieuwsbrief steeds meer een vraag en antwoord medium te worden. Hieronder een greep van de berichten uit de periode juni - augustus 2002:

Vraag 1 - Vrouwtje Weidebeekjuffer met donker Weidebeekjuffer

gekleurde vleugels (21 juni N 02:25)
DE REGGE (TWENTE, OVERIJSEL)

Vorige week (half juni) een vrouwtje Weidebeekjuffer gevangen, met donker (!) gekleurde vleugels. Had een normale legboor, metaalgroen lijf en zelfs een wit pseudopterostigma in het zwart van de vleugels. Voor zover ik kon zien was ze de enige. Overigens vloog ze moeizaam, 1 vleugel was kennelijk niet goed uitgevouwen tijdens het uitsluipen. Heeft iemand eerder een dergelijke androgyn libel gezien? Weet iemand waardoor het kan worden veroorzaakt?

Iris Niemeijer

Reactie 1 (30 juni N 02:27)

In antwoord op het bericht van Iris die pas schreef over het vrouwtje Weidebeekjuffer die ze had gevangen met donker gekleurde vleugels. Het volgende interessante is hier aan de hand: de Weidebeekjuffer CALOSPLE komt in Noordwest-Europa volgens Heinrich Lohmann in twee ondersoorten voor: *Calopteryx splendens splendens* en *C. splendens ancilla* (Selys, 1853). Deze laatste ondersoort komt volgens hem voor ten oosten van Berlijn en ten zuiden van Parijs. Een van de onderscheidende kenmerken is volgens Lohmann het feit dat bij de ondersoort *ancilla* de vrouwtjes er soms als mannetjes uitzien (androchrome of homochrome vrouwtjes). De vondst van Iris bewijst nu dat er ook in het "splendens splendens" areaal dit kan voorkomen. Ik ben benieuwd of andere mensen dit soort vrouwtjes nog vaker kunnen vinden. Wij (Bos & Wasscher) noemen deze ondersoort overigens niet omdat hij geen echt duidelijke kenmerken heeft.

Marcel Wasscher

Reactie 2 (30 juni N 02:27)

Androchrome (mannelijk gekleurde) vrouwtjes van *Calopteryx splendens* zijn in Noord-West Europa een zeer schaars verschijnsel, maar komen bijvoorbeeld in Turkije veel voor.

Klaas-Douwe "KD" Dijkstra

Reactie 3 (9 juli N 02:28)

Ik heb in Zuid Frankrijk ook een keer androchromie gezien bij een vrouwtje *Calopteryx xanthostoma* (Iberische beekjuffer), de nauwe verwant van *C. splendens* (Weidebeekjuffer) aldaar.

Weia Reinboud

(9 aug. N 02:34)

GORSSSEL, (GELDERLAND)

Ik weet niet precies wat er bekend is over ei-afzettende Weidebeekjuffers (CALOSPLE), maar op zondag 4 augustus zag ik samen met mijn vriendin Marjan Schutte het volgende. Wij stonden op een bruggetje over de Dortherbeek (AC 212.8-471.5) te kijken naar Weidebeekjuffers. We zagen een vrouwtje zitten op een van de bladeren van Pijlkruid, dat in grote hoeveelheden groeit in deze beek. We zagen dat ze eitjes aan het afzetten was op de bovenkant van een blad van het Pijlkruid. Opeens stopte ze hiermee en kroop langs de stengel van het blad naar beneden tot ze helemaal onder water was verdwenen. Met de verrekijker konden we goed zien dat ze nu onder water eitjes aan het afzetten was op twee stengels Pijlkruid. Ze bleef maar liefst 33 minuten onder water! Ik schat dat ze hierbij niet dieper dan 10-15 centimeter onder het wateroppervlak ging. Na een half uur kwam ze weer boven en vloog ongeveer 1,5 meter weg, waarna ze zich op een Pijlkruidblad ging zitten poetsen.

Ondertussen zat een mannetje Weidebeekjuffer de zaak te bewaken. Hij zat op 20-40 centimeter afstand van de plek waar het vrouwtje onder water de eitjes aan het afzetten was. Hij zat hier op vier verschillende plekken, maar nooit verder weg. Hij hield de omgeving scherp in de gaten en verjoeg 2x een ander mannetje Weidebeekjuffer, 1x een man Breedscheenjuffer (PLATPENN) en een keer een schaatsenrijder. Af en toe vloog hij op het oog 'zomaar' een beetje rond, waarbij hij meestal vrij precies over de plek vloog waar het vrouwtje onder water zat.

Gerben Mensink

Reactie op ei-afzettende Weidebeekjuffer (CALOSPLE)

Foto: R. Manger

Weidebeekjuffer *Calopteryx splendens*

(29 aug. N 02:37)

In reactie op je melding (van Gerben Mensink red.) van een ei-afzettende weidebeekjuffer (CALOSPLE), kan ik het volgende melden: in de literatuur die ik aanhaalde in Libellennieuws 2:29 (Lit.: Heymer, A., 1973: Verhaltensstudien an Prachtilibellen. Paul Parey, Berlin red.) wordt melding gemaakt van een ei-afzettend vrouwtje die 25 minuten gevolgd is. Daarna is de waarneming gestaakt. Dus dat komt aardig dicht bij jouw waarneming van 33 minuten! Je vraagt je af hoe de ademhaling verloopt van zo'n beest.

Ruud de Man

Vraag 2 - Ei-afzettende Weidebeekjuffer CALOSPLE

Predatie van libellen

Vraag 3 - Predatie van libellen (9 juli N 02:28)
BLAUWE BOS (FRIESLAND)

Enkele jaren geleden was in het Blauwe bos (Fr) een oeverzwaluw aanwezig. Na jaren van succes, broeden er nu geen zwaluwen meer. De wand is gelegen bij een heideveld met op circa 50-100m afstand enkele grote vennen. Direct voor de wand gelegen is een kaal stuk zand, dat door zijn enigszins verdiepte ligging ten opzichte van het maaiveld, vochtig is. Op dit zand vond een collega van mij in eind juni 2002 op twee plekken van elk ± 1m² en onderlinge afstand 5m libellenvleugels (in totaal ± 100 stuks) van voornamelijk grotere libellen en enkele juffertjes (vnl. Libellula, Sympetrum, mogelijk ook Orthetrum). Tussen beide plekken lagen verspreid slechts enkele vleugeltjes. De vraag is welk beest voor dit zwerfvuil

verantwoordelijk gehouden kan worden: (1) oeverzwaluw, (2) boomvalk of andere zwaluw, (3) klauwier, (4) muis (5) kikker, spin of andere libel.

Antwoorden: (1) broedt er al jaren niet meer. Hij eet evenals (2) de libellen in de vlucht. Libellenvleugels dwarrelen verspreid over het terrein neer. (3) eet in een boom zijn maaltijd op. De gevonden libellenvleugels liggen echter onder een steile wand van 2-3m. De maaltijd is dus genuttigd vanaf de rand of vanaf de grond. Een (4) eet mogelijk jonge, uitgesloten libellen, maar doet dat naar ons idee verscholen tussen de vegetatie en niet op een kaal zand. Eetplaatsen van (4) en (5) zijn uit diverse literatuur ons niet bekend.

Iemand nog suggesties?

Bas van de Wetering

Reacties op predatie van Libellen – verzamelde vleugeltjes aan de waterkant

Reactie 1 (17 juli N 02:29)

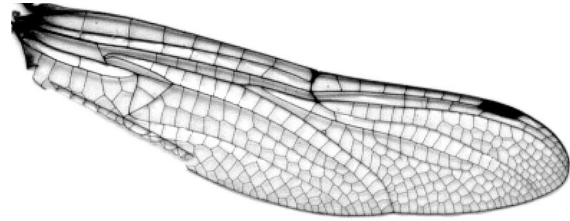
Door het volgen van de nesten van de Torenavalk heb ik regelmatig kunnen constateren dat ook de Torenavalk regelmatig libellen vangt. Net als de Boomvalk vangen ze de libellen in de lucht maar vaker op de grond waarbij op De bekende wijze biddend wordt gejaagd. De prooi wordt ter plekke geconsumeerd, waarbij eerst de vleugels worden afgebeten en dan de rest wordt gegeten. Op plekken met een groot voedselaanbod zouden concentraties van restafval kunnen ontstaan. Misschien is dit een mogelijkheid.

Nirk Zijlmans
Vogelwerkgroep Amsterdam

Reactie 2 (17 juli N 02:29)

Misschien moet je het wel eens zoeken in een nachtelijke predator. Dergelijke fenomenen van verzamelingen vleugels, maar dan hoofdzakelijk van vlinders, kan men aantreffen in de buurt van een kolonie of individuen van Grootoor vleermuizen. Grootoor vleermuizen jagen in langzame vlucht langs en tussen bladeren van bomen en struiken op allerlei grote insecten. Deze vleermuizen staan erom bekend aardig wat kadavers te kunnen veroorzaken, ze eten alleen de eiwitrijke delen en laten de vleugels achter. Grootoor vleermuizen (Gewone Grootoor en Grijs Grootoor) kunnen insecten van bladeren, stengels en andere plantendelen waarnemen en plukken deze als het ware er vanaf. Misschien moet je even kijken of er Spechtgaten in de buurt zijn e.d. en of er vleermuisnest ligt.

Reinier van Nispen

Reactie 3 (17 juli N 02:29)

Een korte reactie op de vraag van Bas van de Wetering: uit literatuur en uit eigen veldwaarnemingen blijkt de Witte kwikstaart vaak verantwoordelijk is voor de predatie (vaak op grote schaal) van uitsluitende rombouts en Weidebeekjuffers. Waarschijnlijk moet de schuldige in deze hoek worden gezocht.

Rob Geraeds

Reactie 4 (17 juli N 02:29)

Het is inderdaad vreemd dat die vleugels zo geconcentreerd onder aan een wandje liggen op een oppervlakte van slechts een vierkante meter, anders zou ik ook direct boomvalk zeggen. Boomvalken zijn notoire libellenjagers maar eten ze inderdaad - bij mijn weten altijd - in de lucht op. Jouw andere opties lijken me echter ook niet waarschijnlijk: oeverzwaluw (kan er moeilijk de vleugels afhalen en zal dat vast niet op de grond zittend doen), andere zwaluw (idem), kikker (zal een libel geheel opslokken en niet steeds naar hetzelfde zandplekje terugkeren), spin (haalt nooit vleugels of wat ook van een prooi maar zuigt 'm leeg en laat 'm dan vallen), andere libel (zal ook niet op de grond zittend enz.). Muis blijft over, maar het lijkt me ook weer onwaarschijnlijk dat een muis een libel vangt, er steeds mee naar hetzelfde (!) kale (!) zandplekje loopt, en 'm daar ontleed. Kan het geen torenvalk, vlaamse gaai, ekster of zoiets geweest zijn? Vaak trekt een plotseling optredende voedselbron onverwachte gasten aan (en dan zijn deze niet eens zo onverwacht).

Dit voorjaar, toen de juffers in mijn tuinvijver uitslopen, pendelden twee huismusmannen voortdurend heen en weer tussen de vijver en hun nest. In pakweg tien minuten observatie verschalkten ze elk zo'n 10 libellen (oftewel gemiddeld 120 juffers per uur!), vrijwel alle nog bleek en zacht. Nu zal dit niet de hele dag zijn doorgegaan maar het tikt wel aan natuurlijk.

Guido Keijl

Reactie 5 (23 juli N 02:30)

Nog even een reactie op de concentratie van libellenvleugeltjes. Ik heb iets dergelijks gevonden op het Wierdense Veld in Overijssel. Hier lagen, op enkele vierkante meters, honderden vleugels van de viervlek LIBEQUAD en enkele van een opvallende vlinder, de Nachtpauwoog. Opmerkelijk is misschien dat het een willekeurige plek in een homogene vegetatie leek te zijn, bestaande uit enkele lage heideplantjes en verder open grond.

Bart Achterkamp

Reactie 6 (23 juli N 02:30)

Nog iets over predatie van libellen. In Woudbloem heb ik vorig jaar, toen Groene glazenmakers massaal uitslopen, vele nog zachte vleugels gevonden. Ze lagen steeds per 2, 3 of vier bij elkaar. De larvenhuidjes zitten zonder uitzondering aan krabbescheerbladeren vanaf 0,5 meter uit de waterkant. Een soort als Waterspitsmuis lijkt me zeer goed in staat deze jonge libellen te vreten. Ik heb overigens nog nooit een Waterspitsmuis hier ter plekke

gezien. Blauwe reigers vreten ook vers uitgeslopen libellen. Of ze de vleugels verwijderen weet ik niet. Op 17 juli vlogen hier nog geen Groene glazenmakers (AESHVIRI) maar wel vier Vroege glazenmakers (AESHISOS).

Leon Luijten

Reactie 7 (24 aug. N 02:36)

Ik heb inmiddels alle toegestuurde stukjes (afkomstig van Jeroen van Delft (RAVON) red.) over de libellenpredatie gelezen.

Aan mijn onderstaande mailtje kan ik toevoegen dat kikkers, ooievaars en blauwe reigers hun prooi ineens en compleet inslikken. Voor dit soort resten vallen zij dus af als potentiële predators. Rosse woelmuizen en bosmuizen eten ook volop insecten als deze gemakkelijk voorhanden zijn: zij doen dat normaliter wel op eetplaatsjes, de rosse woelmuis vaak op wat meer beschutte plekjes, maar de bosmuis doet dat (althans met eikels) ook volop in de open ruimte, d.w.z. wel onder bomen. In principe komen beide in aanmerking (maar rosse woelmuis leeft normaliter niet op heideterreinen). Ook bos- en waterspitsmuis (alle soorten spitsmuizen), hoewel ik van waterspitsmuis de concentraties prooiresten eerder vlakbij of aan een oever zou verwachten.

Maar dit betrof ook een natte plek, dus dat maakt waterspitsmuis wel wat aannemelijker. Vleermuizen kun je in dit geval uitsluiten, want afgebeten (meestal vlinder-) vleugels vind je alleen onder de hangplaatsen, met name inderdaad van de beide grootoren. In eigen tuin veroorzaakten koolmezen eens een regen van vlindervleugels onder de Buddlea. Waterspreeuw en kwikstaarten komen in principe ook in aanmerking, maar gezien de vindplaats lijkt me dat hier niet het geval. Mijn man heeft ooit boompiepers libellen zien vangen en opeten, maar dit laatste vanaf een boomtak. Ook heeft hij meeuwen oevers systematisch zien afschuimen op makkelijke prooi, maar zij slikken zulke beesten ook helemaal in. Dus, al met al: spitsmuizen of muizen lijkt het meest waarschijnlijk. Niet uitgesloten zijn diverse kleine zangvogels die opportunistisch van deze gemakkelijke voedselbron profiteren. Toren- of roodpootvalk evenmin, (de laatste is een uitgesproken grote insecteneter en komt soms in behoorlijke aantallen in Nederland), maar zij eten normaliter libellen en kevers vaker in de lucht op, waardoor er geen concentraties vleugeltjes op de grond ontstaan. In Spanje of Oost-Europa zou ik bij zo'n vondst meteen aan bijeneter of scharrelaar denken. Ik ben zeer benieuwd naar waarnemingen die e.e.a. kunnen bevestigen of die nieuw licht op dit fenomeen werpen!

Annemarie van Diepenbeek

Reactie 8 (29 aug. N 02:37)

Ten aanzien van de afgebeten vleugeltjes kan ik een eigen waarneming toevoegen. In een sterk beboste, snelstromende beek in de Morvan in Frankrijk lagen op een kiezelstrandje of eilandje in de beek vele tientallen vleugels bijeen nagenoeg allemaal afkomstig van Bosbeekjuffers CALOVRG met enkele mogelijke Weidebeekjuffers CALOSPLE. Een vogel lijkt mij op deze locatie niet aannemelijk; waarom zou, welke vogel nu op een eilandje in de beek libellen van vleugels ontdoen (ongeschikt voor boomvalk, boompieper e.d.) Deze zouden een tak gebruiken of zich in de vlucht van de vleugels ontdoen. Het leek mij meer een prima eettafel van een in het water

levende soort; een waterspitsmuis of zoiets lijkt mij het meest voor de hand liggen.

Rob Brinkhof

Slot (23 juli N 02:30)

Vele oplossingen zijn aangedragen en de opmerking "Vaak trekt een plotseling optredende voedselbron onverwachte gasten aan (en dan zijn deze niet eens zo onverwacht)" is meerdere keren geopperd. Vooralsnog zijn we bij het Blauwe bos er nog niet uit welk dier een dergelijke slachtpartij aanricht. Gezien het aantal reacties in het vorige Libellennieuws (en ook daarna red.) is het iets wat veel mensen bezig houdt. Nirk, Reinier, Rob en Guido, Bart en

Rombouten

Leon, bedankt voor jullie reactie.

Bas van de Wetering

Rivierrombouten GOMPFLAV langs de Maas (30 juli N 02:32) MEERS (LIMBURG)

Op 28 juli heeft een min of meer onafhankelijk bij elkaar gekomen collectief van mensen (Dick, Mathilde, Jaap en Gerdien Groenendijk; Victor Mensing en Diana Borgonje; Jaap Bouwman, Gerard de Jong en ikzelf) hard gezocht naar Kleine tanglibellen ONYCFORC langs de Maas bij Meers, Limburg. Eus van der Burg had die ochtend pogingen ondernomen, maar zonder resultaat. Dick was de Eerste die een rombout opmerkte. Al snel zagen we rond de vijf rombouts golvend over een maïsveld naast de Maas vliegen. Pas nadat een exemplaar redelijk dichtbij ging zitten konden we ze determineren. Het bleken Rivierrombouten GOMPFLAV te zijn. We hebben feitelijk maar een klein stuk afgezocht en de verwachting is dat er meer exemplaren aanwezig zullen zijn. Ook na hard verder zoeken (nog) geen Kleine tanglibellen, maar de biotoop ziet er geschikt uit.

Robert Ketelaar

Rombouten langs de Roer (24 aug. N 02:36) HERKENBOSCH, ROER (LIMBURG)

In samenwerking met het Waterschap Roer en Overmaas hebben we vanuit een boot vier maal de oevers van de Roer gedeeltelijk geïnventariseerd op de aanwezigheid van exuviae van rombouts. Deze inventarisaties hebben zich voornamelijk beperkt tot het traject vanaf Herkenbosch tot in Roermond. De resultaten van de eerste tocht zijn in het libellennieuws van 9 juli bekend gemaakt. De overige drie tochten hebben op 13 juli, 19 juli en 2 augustus plaatsgevonden. Tijdens de tocht van 2 augustus was de waterstand van de Roer circa 50 cm gestegen waardoor er geen exuviae meer zijn gevonden en de waarnemingen zijn beperkt tot imago's van o.a. Gaffellibel (OPHICEI) en Rivierrombout (GOMPFLAV). In totaal zijn tijdens deze tochten 13 exuviae van de Rivierrombout en 9 exuviae van de Gaffellibel gevonden. Tijdens inventarisaties te voet zijn nog eens 3 exuviae van de Gaffellibel en 1 exuvium van de Rivierrombout gevonden. Daarnaast zijn op diverse plaatsen imago's van beide soorten gezien. Tot op heden is de Gaffellibel door ons in 12 kilometerhokken langs de Roer waargenomen (exuviae en imago's), de Rivierrombout is in 5 kilometerhokken waargenomen. Naast de Roer zelf worden ook alle poelen en voormalige Roermeanders geïnventariseerd. De opvallendste waarnemingen van dit jaar betreffen die van de Vuurlibel (CROCERYT) die op diverse plaatsen verspreid door het Roerdal is gezien.

Nieuwe populatie Bandheidelibel

Rob Geraeds en Victor van Schaik

Beekoeverlibel ORTHCOER en Bandheidelibel SYMPPEDE in Overijssel – een update (30 juli N 02:32) HOLTEN (OVERIJSSSEL)

Op maandag 29 juli heb ik met Robert Ketelaar een nieuwe soortgerichte route uitgezet voor Beekoeverlibel en Bandheidelibel. Bij het lopen van de eerste ronde van deze route vonden we 10 m Beekoeverlibel (ORTHCOER) en 1 m Bandheidelibel (SYMPPEDE). De plek is een bekende plek voor deze soorten en ligt langs de A1, net ten westen van Holten, Overijssel. Ook wel bekend als 'bij de MacDonald's'. (AC 226,4-474,5).

Aan de overkant van de A1, bij een Texaco tankstation vonden we nog 3 m Beekoeverlibel en 2 m en 2 v Bandheidelibel. Verder vonden we ook een 'mislukt' uitgesloten exemplaar van de Bandheidelibel, met huidje en al.

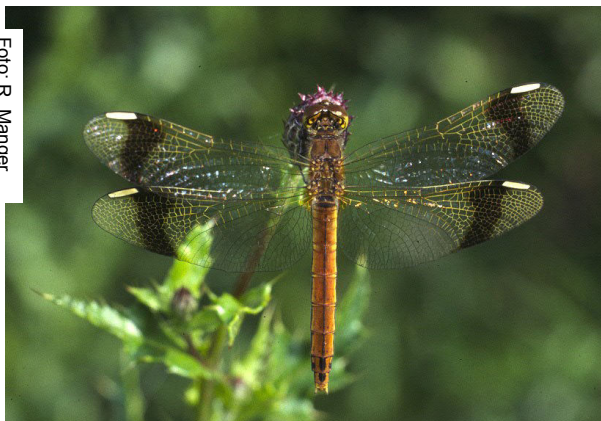
Waarschijnlijk is dit het eerste huidje van de Bandheidelibel dat in Nederland is gevonden! Ook vonden we bij dit tankstation nog 2 Tengere grasjuffers (ISCHPUMI) en een late Vuurjuffer (PYRRNYMP). Verder vlogen hier nog een aantal Zwarte heidelibellen (SYMPDANA) rond. Alle gevonden soorten vliegen/zitten boven een op het eerste gezicht normale landbouwsloot. In deze sloot is echter wel continue stromend (kwel)water aanwezig.

Gerben Mensink

Eerste vondst van Bandheidelibel (SYMPPEDE) in Zuidwolde, Drenthe (9 aug. N 02:34) ZUIDWOLDE (DRENTHE)

Op vrijdagmiddag 2 augustus 2002 werd tijdens het

Foto: R. Manger

Bandheidelibel *Sympetrum pedemontanum*

inventariseren van een waterlossing met stilstaand troebel water mijn aandacht getrokken door wat vreemd gefladder. Dit bleek een vers, niet afgevlogen Bandheidelibel (SYMPPEDE) mannetje te zijn met helder rood achterlijf en geel witte pterostigma's. In helder zonnig weer met weinig wind was het mannetje gedurende een half uur heen en weer aan het vliegen.

In de e-mail Libellennieuwsbrief 02:32 van 30 juli 2002 werd al het voorkomen van de Bandheidelibel, beschreven langs de A1, net ten westen van Holten 'bij de MacDonalds' en het vlakbij gelegen natuurgebied De Slenk (Landgoed Oostermaet bij Lettele). Martijn Bunschoek maakt melding van de waarneming van een mannetje Bandheidelibel (SYMPPEDE) op 28 september 2001 in Zwolle en in 2001

waren er ook waarnemingen bij de Soestwetering. Mijn waarneming van vrijdagmiddag 2 augustus is echter nog 25 km noordelijker gelegen, namelijk bij Zuidwolde in Drenthe aan de Meeuwenweg (Ac 222.8-518.3).

Dit is in elk geval niet de noordelijkste vondst van de Bandheidelibel, op 15 Augustus 1998 werd de soort door mij, Martijn Bakker en Leon Luijten aangetroffen bij het Termunterzijldiep (Ac 262-589). Dit mannetje was waarschijnlijk afkomstig van een populatie bij Hamburg. Dit mannetje had harde vleugels en was absoluut niet afgevlogen en had geen gerafelde randen aan de vleugels.

Andre Hospers

Inventarisatie van de Bandheidelibel (SYMPPEDE) in Overijssel. (29 aug. N 02:37) (OVERIJSSSEL)

Een flinke groep libellenkenners en geïnteresseerden in Overijssel is de afgelopen tijd aangeschreven en aangespoord om in hun omgeving plekken af te speuren naar mogelijke aanwezigheid van de Bandheidelibel. Een aantal mensen heeft hier inmiddels werk van gemaakt. Mark Zekhuis kwam een aantal Bandheidelibellen tegen langs de Emmer tochtsloot (een watergang in een natuurontwikkelingsproject) nabij Dalfsen.

Nadere inventarisatie door Evert Ruiter en anderen in 3 km-hokken (210/500, 211/500 en 212/500) leverden meer dan 30 exemplaren SYMPPEDE op (mn, vr en tandems). Een nieuwe populatie dus. Gerard Abbingh bezocht op 15 augustus diverse plekken in de omgeving van Heino, Raalte en Dalfsen en vond op een van die plekken 1 ex. SYMPPEDE (215/492). Enkele dagen later bezocht ik in dezelfde omgeving van Raalte en trof toen geen SYMPPEDE's aan. Wellicht was de waarneming van Gerard een zwerver, maar nader onderzoek in de omgeving kan hierover uitsluitel geven. Ook in het gebied ten zuidwest van Raalte en rond Rijssen heb ik diverse plekken bezocht. Veel locaties lijken te voldoen aan de eisen van de Bandheidelibel, maar werd niet aangetroffen. Naarmate ik dichterbij de bekende grote populatie in Salland kwam, werd de kans groter dat ik een nieuwe wetering zou treffen met SYMPPEDE. Dit gebeurde pas vlak ten zuiden van Heeten, alwaar ik 2 mn en 1 vr van SYMPPEDE telde in een smalle, ondiepe wetering met behoorlijke stroming. Het water had helder doorzicht en er was een rijke water- en oevervegetatie aanwezig.

Gerben Mensink trof bij telling van de Beekoeverlibellen (ORTHCOER) nabij de MacDonald's langs de A1 bij Holten opnieuw een flink aantal SYMPPEDE's aan (20 - 25). In de omgeving van Hardenberg bezoekt Egbert Pullen diverse plekken, tot op heden nog zonder waarnemingen van SYMPPEDE.

Een ieder die zijn steentje wil bijdragen aan deze inventarisatie kan contact opnemen met mij (v.mensing@tiscali.nl) om te horen waar nog extra kan worden gezocht. In het algemeen gesteld kan dit ten westen van het Overijssels kanaal tussen Deventer en Lemelerveld en in de wijde omgeving van Dalfsen en Nieuw Leusen. Bezoek hier weteringen smaller dan 2 - 3 meter, liefst stromend (door regen/kwelwater afvoer), goede waterkwaliteit (helder of eventueel bruin van de ijzerverbindingen) en redelijk tot goed ontwikkelde oevervegetatie. Aan het eind van dit libellenseizoen zullen de resultaten worden verwerkt tot een artikel in ons aller tijdschrift De Brachytron.

Victor Mensing

Bruine winterjuffer

Uitzwervende Bruine winterjuffers SYMPFUSC (29 aug. N 02:37)

REGIO LEIDEN (ZUID-HOLLAND)

Naar aanleiding van de melding van de Bruine winterjuffer (SYMPFUSC) in de bebouwde kom van Katwijk: Van Hans Westdorp kreeg ik de melding van een vrouwtje in een tuin middenin Wassenaar en Arjan Kop zag er een in Oegstgeest (allen Zuid-Holland). Ze doen het kennelijk goed in de duinen en zwerven uit over de omgeving.

KD Dijkstra

Bruine winterjuffer (SYMPFUSC) (29 aug. N 02:37) KOUDEKERK a/d RIJN (ZUID-HOLLAND)

Op donderdag 22 augustus 2002 trof Eus van der Burg een mannetje Bruine winterjuffer (SYMPFUSC) aan op het voormalige waterzuiveringsterrein van Koudekerk aan de Rijn, Zuid-Holland. Arie de Knijff heeft dit exemplaar uit en te na gefotografeerd.

Remco Hofland, pers.mededeling, Eus vd Burg

Ben jij een libel ?

In de serie 'Langs het tuinpad' is in 2001 een Engels boekje verschenen 'Are you a dragonfly?'. Het vertaalde boekje is bedoeld voor kinderen vanaf ca. 7 jaar. In grote gekleurde tekeningen en een korte tekst wordt een kind gepersonifieerd met de levenscyclus en vijanden van libellen (in dit geval Blauwe glazenmaker).

Het is voor kinderen een zeer illustratief boekje, dat helder en begrijpelijk is geschreven. In deze serie zijn ook het lieveheersbeestje, spin en bij opgenomen.

Ben jij een libel?

Serie: Langs het tuinpad

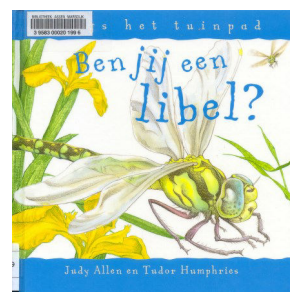
Door: Judy Allen en Tudor Humphries

Uitgeverij: J.H. Gottmer/ H.J.W. Becht BV.

Haarlem 2001

ISBN: 90.257.3347.6

(30 pg)

Afz: Gerard Abbingh Muddeloorn 78 9403 NK Assen

TPG Post
Port betaald

